

Aanpak dak- en thuisloosheid 2024-2028

Regio Brabant Noordoost-Oost

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Achtergronden	6
3.	Cijfers	7
4.	Visie en ambitie	9
5.	Regionale aanpak	10
6.	Financiën	17

1. Inleiding

Voor u ligt de regionale aanpak dak- en thuisloosheid 2024-2028. Dit plan is een uitwerking van het koersdocument inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2024-2028. Daarnaast vraagt het Nationaal Actieplan Dakloosheid van gemeenten om in samenwerking met regionale partners binnen de regio voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen (regio BNOO) te komen tot een regionale aanpak vastgesteld door alle regiogemeenten.

In 2023 zijn er 2 bijeenkomsten geweest met netwerkpartners. Een voor de presentatie van de Ethostelling en een ophaalsessie voor de aanpak dak- en thuisloosheid. Netwerkpartners uit de regio hebben meegedacht over de acties voor komende jaren.

We hebben deze input verwerkt in een eerder concept. Nu consulteren we de belangrijkste partners. Na vaststelling in de regio organiseren we het najaar een werksessie om de regionale agenda voor de komende vier jaar te bepalen. Dit doen we met maatschappelijke partners en vormen we coalities voor de uitvoering van dit plan.

Jaarlijks evalueren de voortgang in het RAO BW+

“Een dak boven je hoofd is geen luxe, maar een mensenrecht. We zetten ons in om dak- en thuisloosheid te voorkomen, en werken samen aan oplossingen die zorgen dat iedereen een thuis kan vinden. De gemeente Bernheze wil woonplekken realiseren voor kwetsbare jongeren van 16 tot 27 jaar, die begeleiding nodig hebben bij het zelfstandig wonen. Een stabiele plek om te wonen biedt hen de rust en veiligheid die ze nodig hebben om vooruit te kunnen.”

Maarten Everling
Wethouder Positieve gezondheid, zorg en natuur
Gemeente Bernheze

“Vorig jaar gaf een telonderzoek ons inzicht in het aantal dak- en thuisloze mensen in onze regio en in wie deze mensen zijn. De telling gaf schrijnende inzichten. Zo blijken er bijvoorbeeld kinderen en jongvolwassenen dak- of thuisloos te zijn in onze regio. Hoe kunnen we hen helpen? En belangrijker, hoe kunnen we voorkomen dat iemand dak- of thuisloos wordt? Ik ben er trots op dat we als regio nu een aanpak hebben, met concrete maatregelen. Niet alleen maatregelen op het gebied van zorg, maar ook maatregelen die gaan over wonen, werken en welzijn.”

Willy Hendriks-van Haren
Wethouder WMO, Welzijn en Participatie
Gemeente Land van Cuijk

“Dak- of thuisloosheid ontstaat vaak door verlies, zoals werk, inkomen of relaties. Daarom luisteren we zonder oordeel en bieden passende ondersteuning waarbij de inwoner centraal staat. We geloven dat eerst een dak en dan de juiste hulp, de sleutel is naar duurzaam herstel. Heel goed dat we als gemeenten en professionals in de regio samenwerken op het gebied van zorg, jeugd, werk en inkomen, schulden, veiligheid, ruimte en wonen.”

Hilde de Wit- van der Zanden
Wethouder Zorg, WMO en Welzijn
Gemeente Oss

“Het hebben van een woning is als het planten van een boom: het geeft wortels en biedt de mogelijkheid om te bloeien.”

Ramona Sour
Wethouder Zorg en Welzijn
Gemeente Maashorst

“Ook in de gemeente Boekel blijven we alert op duidelijke signalen van dreigende dak- en thuisloosheid. Bijvoorbeeld het zonder toestemming 's nachts van huis wegblijven, op de bank slapen bij een vriend/kennis, of het tijdelijk uit huis gezet worden.”

Henri Willems
Wethouder Sociale Zaken,
Mobiliteit, Gezondheid en Sport
Gemeente Boekel

2. Achtergrond

Landelijk Actieplan Dakloosheid

In vervolg op de aanpak van dakloosheid 'Een (t)huis een toekomst' is in december 2022 landelijk het Nationaal Actieplan Dakloosheid: 'Eerst een thuis' vastgesteld. Het advies van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving 'Herstel begint met een huis' is een belangrijk uitgangspunt van dit actieplan. De kern van het advies is dat een structureel andere aanpak van dakloosheid nodig is: niet de maatschappelijke opvang, maar een plek om te wonen staat aan de basis van elk hulpverleningstraject. Dit sluit inhoudelijk ook goed aan bij het advies van de commissie Dannenberg, waar sociale inclusie van mensen met een psychosociale kwetsbaarheid centraal staat. De zes leidende principes van het Nationaal Actieplan Dakloosheid 2023-2030 zijn:

Koersdocument Inwoners met een psychische kwetsbaarheid

In 2023 hebben de gemeenten in de regio Brabant Noordoost-Oost de koersnota 'Inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2024-2028' vastgesteld. Naar aanleiding van de evaluatie van de brede aanpak dakloosheid zijn hierin al een aantal beleidsuitgangspunten voor de aanpak van dak- en thuisloosheid opgenomen:

De aanpak van dak- en thuisloosheid richt zich in de eerste plaats op preventie en vroegsignalering; het voorkomen van dak- en thuisloosheid.

We willen meer inzicht in de aard en omvang van dak- en thuisloosheid in de regio om data ondersteund en gericht preventiebeleid te kunnen maken. Alle gemeenten geven lokaal vorm aan de preventie van dak- en thuisloosheid, o.a. door vroegsignalering van risico's op dakloosheid.

Wonen gaat voor opvang: eenvoudige woonproblemen worden lokaal opgelost voordat een beroep wordt gedaan op het specialistisch vangnet in de regio.

Waar van meerwaarde, werken we regionaal samen, bijvoorbeeld door gezamenlijke afspraken te maken met ketenpartners en woningbouwcorporaties.

We gaan voor zo min mogelijk huisuitzettingen. In de regio worden geen mensen uit hun woning gezet op basis van alleen een huurachterstand. Jongeren worden niet losgelaten tot dat de big 5 is geregeld: Support, Wonen, School en werk, Inkomen en schulden en Welzijn en gezondheid. Hiermee voorkomen we dak- en thuisloosheid onder jongeren, in het bijzonder jongeren die uitstromen uit (intramurale) jeugdzorg.

3. Cijfers

Op 16 mei 2023 telden 35 organisaties in de regio Brabant Noordoost-Oost het aantal dak- en thuislozen voor het ETHOS onderzoek. Deze telling brengt dak- en thuisloosheid in regio Brabant Noordoost-Oost in beeld. Daarbij is gebruik gemaakt van een nieuwe telmethode en een voor Nederland nieuwe definitie: ETHOS-Light. In deze defninite gaat het om een daadwerkelijke telling van dak- en ook thuisloze personen. Hieronder laten we de belangrijkste conclusies zien.

Totaal: 490 dak- en thuisloze personen: 367 volwassenen

en 123 kinderen in regio BNOO

Verblijfplaats van dak- en thuisloze personen op 15-16 mei 2023.

Totaal getelde personen	490			
	Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
In de openbare ruimte	21	6%	-	-
In noodopvang	24	7%	9	7%
In tijdelijke opvang voor dak- en thuisloze mensen	73	20%	26	21%
In een instelling	91	24%	31	25%
In niet-conventionele woonruimte	47	13%	16	13%
Bij familie / vrienden / derden	90	25%	32	26%
In woning met dreigende uithuiszetting	9	2%	-	-
Onbekend	12	3%	9	7%
Totaal	367	100%	123	100%*

**Door afronding tellen de percentages op tot 99% in plaats van 100%*

Aantal dak- en thuisloze volwassenen en kinderen per gemeente op 15-16 mei 2023.

Gemeente	Aantal volwassenen	%	Aantal kinderen	%
Bernheze	20	5%	17	14%
Boekel	7	2%	-	-
Land van Cuijk	77	21%	16	13%
Maashorst	63	17%	18	15%
Oss	146	40%	40	33%
Andere gemeente	43	12%	29	24%
Onbekend	11	3%	3	2%
Totaal	367	100%	123	100%*

**Door afronding tellen de percentages op tot 101% in plaats van 100%*

Verblijfplaats van getelde dak- en thuisloze jongeren (17-28 jaar) op 15-16 mei 2023 in BNOO.

	Aantal jongeren	%
In de openbare ruimte	-	-
In noodopvang	10	11%
In tijdelijke opvang door dak- en thuisloze mensen	12	13%
In een instelling	36	40%
In niet-conventionele woonruimte	7	8%
Bij familie / vrienden / derden	22	25%
In woning met dreigende uithuiszetting	2	2%
Onbekend	-	-
Totaal	89	100%*

**Door afronding tellen de percentages op tot 99% in plaats van 100%.*

Belangrijkste conclusies:

Grote diversiteit aan dak- en thuisloze personen

Veel verschillende leefsituaties van dak- en thuisloosheid

Dak- en thuisloosheid treft veel kinderen

Aantal dak- en thuisloze jongeren is hoog

Dakloosheid komt overal voor

Meer informatie kunt u vinden op:

<https://oss.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/69a89e39-641c-4f3b-b21c-ff72d8bc0f69?documentId=1a371263-00c9-42be-b462-abaf397e7d7&agendatemId=a546b552-925e-4ea5-92b5-34feffde7df3>

4. Ambitie en visie

Landelijk is door een brede coalitie een ambitieus plan van aanpak dakloosheid vastgesteld met als ultieme ambitie het beëindigen van dakloosheid in 2030. Pijlers in deze aanpak zijn preventie, wonen eerst en gebruik maken van ervaringskennis. Deze ambities verdiepen en versterken de uitgangspunten in het “Koersdocument¹ inwoners met psychische kwetsbaarheid 2024-2028”.

Naast preventie is “wonen eerst” ook een landelijke ambitie. Wonen eerst gaat uit van de gedachte dat een duurzaam herstel niet mogelijk is zonder eigen woonplek: eerst een dak boven je hoofd is een randvoorwaarde en dan de juiste zorg en ondersteuning om verder te werken aan herstel en/of een duurzame woonplek. De focus op deze twee uitgangspunten, preventie en wonen eerst, vraagt een omslag in het denken over dak- en thuisloosheid en opvang. Eerst een dak, dan de juiste hulp.

Dak- of thuisloosheid ontstaat niet alleen door psychische problemen, verslaving en/of een licht verstandelijke beperking. Het ontstaat bijna altijd vanuit verlies. Het verlies van werk, inkomsten, relatie, het verlies van een partner of zelfs het verlies van het persoonlijke netwerk. Dat vraagt iets van onze werkwijze en hoe we naar deze inwoners kijken. We luisteren in de eerste plaats en hebben geen oordeel. We zijn er voor complexe vraagstukken en bieden passende ondersteuning, die duurzaam herstel mogelijk maken. Hierin maken we gebruik van de inzet van ervaringsdeskundigheid. Niet onze dienstverlening is het vertrekpunt, maar de vraag en mogelijkheden van de inwoner. Dat betekent dat we aansluiten bij de eigen regie, het verhaal en de ervaringskennis van de inwoner en zijn omgeving.

We werken samen met vrijwilligers en ervaringsdeskundigen en we sluiten aan bij initiatieven van inwoners. We zoeken naar mogelijkheden waar de inwoner terecht kan in zijn eigen netwerk. Het liefst in de eigen gemeente. We zorgen ervoor dat mensen gemakkelijk hulp kunnen vragen. We zijn nabij, bieden een luisterend oor en houden contact.

In uitzonderlijke situaties, als er sprake is van crisis of onrechtvaardigheid wijken we af van ons beleid of de wet. Er is dan sprake van gerechtvaardigde ongelijkheid. We kijken dan naar de bedoeling van de wet en niet naar de letter. Dit soort maatwerk is niet vooraf vast te leggen of te plannen. Het geeft ons de ruimte om te doen wat nodig is.

We zorgen ervoor dat mensen gemakkelijk hulp kunnen vragen. We zijn nabij, bieden een luisterend oor en houden contact. We laten niet los.

1 Het koersdocument is te vinden op https://www.oss.nl/bestuur_en_organisatie/verordeningen-en-beleidsdocumenten/Beleidsdocumenten.htm

5. Regionale aanpak

Het nationaal actieplan vraagt van gemeenten om in samenwerking met regionale partners (regio MO/BW) te komen tot een plan van aanpak vastgesteld door alle regiogemeenten. Met dit plan geven we hier invulling aan. We gaan daarbij uit van de zes actielijnen zoals deze zijn opgenomen in het nationaal actieplan en ons regionaal Koersdocument voor inwoners met psychische kwetsbaarheid.

Voor alle actielijnen geldt dat ze parallel aan elkaar moeten lopen. Wanneer het een niet geregeld is, kan het ander ook niet verder. Zijn er onvoldoende woonplekken, dan wordt het afbouwen van de maatschappelijk opvang ook moeilijk.

Actielijn 1: Versterken van de bestaanszekerheid: borging van het bestaansminimum.

We willen dat inwoners bestaanszekerheid hebben en op alle fronten in de samenleving kunnen meedoen. Daarbij hoort een stabiel en voldoende besteedbaar inkomen en de mogelijkheid tot gezond eten, onderwijs, veilig wonen, werken en meedoen. Dat kunnen we als gemeente helaas niet volledig beïnvloeden; inkomensregelingen worden bijvoorbeeld op rijksniveau gemaakt. Zolang structurele verbetering van de financiële situatie nog niet haalbaar is, zorgen we voor een vangnet.

We willen inwoners de mogelijkheid bieden om kennis en vaardigheden over geldzaken op te doen. Ze leren hoe ze een budget moeten beheren, hoe ze met geld kunnen omgaan, hoe ze schulden kunnen voorkomen en hoe ze kunnen sparen. Dit is belangrijk om ook hun financiële situatie te herstellen. Het programma “participatiewet in balans” gaat ons helpen om op onderdelen meer maatwerk en ruimere vrijlating toe te passen. Voor een aantal acties geldt dat we die toepassen vooruitlopend op de wetswijziging.

Wat gaan we er voor doen?

- Gemeenten maken een uitzondering voor dakloze jongeren tot 27 jaar bij een bijstandsaanvraag op de 4 weken zoektermijn naar werk of scholing.
- Gemeenten verstrekken aanvullende bijzondere bijstand op de jongeren-norm voor jongeren waarvan de ouders niet in beeld zijn of geen hulp kunnen bieden.
- Gemeenten passen maatwerk toe op de participatiewet bij bijzondere omstandigheden, bij uitstroom uit een verblijfsinstelling en bij inrichtingskosten van de nieuwe woonplek.
- Regionaal onderzoeken we welke mogelijkheden er zijn voor arbeidsparticipatie.
- Gemeenten zoeken maximaal de ruimte op in de participatiewet als het gaat om vrijlating van inkomsten uit werk. Na de wetswijziging komt hier meer eenduidigheid in.
- Gemeenten zetten in op intensieve vroeg signalering bij Schuldhulpverlening.
- Gemeenten bieden verschillende vormen van budgetcoaching en budgetbeheer om betalingsachterstanden te voorkomen.
- Gemeenten organiseren acties om onverzekerde te voorkomen zoals collectieve aanvullende verzekeringen en betalingsregelingen.
- Gemeenten bieden educatie over administratie, inkomensbeheer en het voorkomen van schulden.

Actielijn 2: Preventie van dakloosheid: dakloosheid wordt te allen tijde voorkomen.

Het aantal dak- en thuisloze mensen neemt toe. Daarnaast wordt de groep steeds diverser. Denk bijvoorbeeld aan dakloze jongeren, dakloze EU-burgers/arbeidsmigranten en economisch dakloze mensen (waaronder vrouwen met kinderen). Bijna niemand wordt 'ineens' dakloos. Aan dakloosheid gaat vaak een (jarenlange) opeenstapeling van problemen vooraf. Dat zijn problemen van mensen zelf en hun directe omgeving, maar ook meer structurele, maatschappelijke ontwikkelingen spelen een rol. Denk bijvoorbeeld aan de energiecrisis.

Over het algemeen bestaan er vier routes van hoe mensen dakloos kunnen raken:

- Verlies van huisvesting na een ingrijpende gebeurtenis, zoals een relatiebreuk of baanverlies
- Geen onderdak na het verlaten van een instelling
- Huisuitzetting
- Remigratie

Daarnaast zijn er drie duidelijk aantoonbare oorzaken voor herhaaldelijke dakloosheid:

- Mensen worden geconfronteerd met eerdere trauma's tijdens het zelfstandig wonen. Consequenties van acties kunnen moeilijk worden overzien.
- Vertrek van mensen naar het buitenland leidt vaak tot contactverlies met hulpverlening, stop van het traject en/of een instabiel verblijf binnen het eigen netwerk.
- Tussentijds verblijf van mensen in detentie. Dit kan leiden tot het verlies van de woonplek of de start van een nieuw traject in plaats van continuïteit.

Wat gaan we er voor doen?

- Gemeenten hebben een anti-stigma campagne voor psychisch kwetsbare inwoners. Ervaringsdeskundigen vervullen hierbinnen een essentiële rol.
- Gemeenten hebben een inlooppunt of steunpunt in de wijk wat toegankelijk is voor dak- en thuisloze inwoners voor ontmoeting, informatie en advies. Hierin werken vrijwilligers en ervaringsdeskundigen actief samen met zorg- en welzijns partners. Eventueel aangevuld met de straatdokter, Stichting Barka en bemoeizorg.
- Gemeenten voorzien in een outreachende werkwijze door sociale teams, bemoeizorg en andere partners om dreigende dak- en thuisloosheid te signaleren en erger te voorkomen.
- Regionaal kopen we voldoende expertise in op het gebied van ggz, verslavingszorg en zorg voor inwoners met een verstandelijke beperking en ervaringsdeskundigheid.
- Gemeenten zorgen voor een "zachte landing" in de wijk door samen te werken met sociaal werk, woningcorporaties, zelfregiecentra en ambulante begeleiding.
- Voorkomen van opvang door het inzetten op "wonen eerst". Samen met woningcorporaties onderzoeken op welke wijze meer dak- of thuisloze inwoners direct gehuisvest kunnen worden waarmee opvang voorkomen kan worden.
- Regionaal onderzoeken we samen met woningcoöperaties of preventieve woonbegeleiding breder ingezet kan worden. Zoals dat nu door Mooiland en Verdihuis wordt ingezet.

Actielijn 3: Wonen Eerst: iedereen heeft een stabiele woonplek of wordt begeleid naar een zo thuis mogelijke oplossing, met indien nodig passende ondersteuning.

We zetten 'Wonen Eerst' in als systeembenadering. Dit vraagt om een verandering in de manier waarop we kijken naar dakloosheid. Het managen van dakloosheid aan de achterkant met een verblijf in de maatschappelijke opvang als een tijdelijke oplossing, wordt verleden tijd. In plaats daarvan wordt geïnvesteerd in een preventieve aanpak en wordt de omslag gemaakt naar 'eerst een woning, dan herstel'.

Een eigen thuis is het beste startpunt voor het werken aan herstel en het opbouwen van een (nieuwe) toekomst, of het nu gaat om het oplossen van psychische problematiek, het aanpakken van een verslaving of het vinden van werk. Om dat te kunnen realiseren, is het van belang dat iemand zo snel mogelijk (weer) aan zelfstandige huisvesting komt.

De ontwikkeling naar Wonen Eerst vraagt om goede afspraken en een stevige inzet en commitment van vele partners. Het betekent een systeemverandering die niet alleen iets vraagt van de regiogemeenten en de maatschappelijke opvang en de woningcorporaties, maar van alle regionale partners die een bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen van dak- en thuisloosheid en het terugdringen van de bestaande dak- en thuisloosheid.

Om te kijken wat er nodig is om de Housing First methode toe te passen, starten we met een pilot Housing First jongeren in Oss.

Woonzorgvisie en voldoende passende woonplekken

De opgave voor voldoende, passende woonplekken voor woningzoekenden en de diverse aandachtsgroepen is groot. Deze staat bij gemeenten in een lokale woonzorgvisie (vanaf 2024). In deze visie is ook aandacht voor de huisvesting van dakloze mensen, jongeren en andere inwoners in kwetsbare posities om zo dakloosheid te voorkomen en terug te dringen.

Ook sluiten we aan bij de regionale woon- zorgvisie en zorgen dat de uitgangspunten uit dit plan daarin worden meegenomen.

Aandachtsgroepen worden gehuisvest in bestaande wijken. In betaalbare woningen met beschikbaarheid van de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding. Dat is echter niet voldoende. De omslag naar Wonen Eerst vraagt ook om het creëren van voldoende duurzame woonplekken.

In onze regio hebben we momenteel onvoldoende passende woonplekken om Wonen Eerst te laten slagen. Daar maken we werk van. Samen gaan we aan de slag met het verkennen van nieuwe woonvormen/-initiatieven, het optimaal benutten van de bestaande woning- en gebouwenvoorraad door leegstaande panden te transformeren, woning te delen of splitsen, en door nieuwe woonplekken te realiseren. De huidige bouw van flexwoningen binnen onze regio voor mensen met sociaal of medische urgentie is een eerste stap om het sociale woningaanbod te vergroten.

Wat gaan we er voor doen?

- Gemeenten hebben dak- en thuislozen opgenomen als aandachtsgroep in hun woonzorgvisie en in de urgentieregeling als onderdeel van de huisvestingsverordening en nemen dit op in de prestatie afspraken met woningcorporaties. De huidige urgentieplus regeling geldt als voorloper hiervan en wordt doorontwikkeld.
- Gemeenten ontwikkelen en kopen passende ambulante ondersteuning in om duurzaam zelfstandig wonen mogelijk te maken.
- Transformatie van de maatschappelijke opvang. Afbouw van groot-schalige opvang naar zoveel mogelijk zelfstandige woonplekken met passende begeleiding.
- Realiseren van een passende kortdurende noodopvang en inloop voor dak- en thuislozen die toegankelijk is voor een doelgroep met complexe zorgvragen.
- Zoveel mogelijk decentrale, kleinschalige opvang gespreid in de regio.
- Housing first en wonen eerst.

Actielijn 4: Integraal werken in de uitvoering: professionals in de uitvoeringspraktijk kunnen op basis van maatwerk snel en integraal ondersteuning bieden.

De aanpak van dakloosheid vraagt om samenwerking over de domeinen heen op het gebied van onder meer zorg, jeugd, werk en inkomen, schulden, veiligheid, ruimte en wonen. Zowel binnen gemeenten, in de regio, als met diverse netwerkpartners zoals zorgaanbieders, cliëntenorganisaties, welzijn-organisaties en woningcorporaties. Dat zijn professionals, belangenbehartigers, inwoners en mensen met ervaringskennis.

Bij reeds bestaande dakloosheid is het van groot belang om de basis snel (weer) op orde te krijgen om te voorkomen dat iemand door dakloosheid afglijdt en de problematiek verergert. Hiervoor is het nodig de basisprocessen op orde te hebben; de aanvraag van een briefadres of uitkering bijvoorbeeld. Maar ook integrale samenwerking tussen de verschillende domeinen en procesregie wanneer de complexiteit van problemen groter is. Naast het treffen van preventieve maatregelen is het dus ook belangrijk om aan herstellende zorg te werken. Op die manier kan een effectief goed dekkend systeem worden ontwikkeld van vroegsignalering, verschillende soorten ondersteuning en het voorkomen van uitval en terugval.

Wat gaan we er voor doen?

- Regionaal gaan we klantreizen in beeld brengen tijdens een leersessie om de route van en naar dakloosheid beter in beeld in te krijgen en aandachts- en verbeterpunten op te halen.
- Gemeenten werken volgens het AVE-model en werkwijzen zoals de Samenwerkwijze om integraal en op maat te werken.
- Gemeenten zorgen voor maatwerk en werken op basis van vertrouwen

met hun partners, waardoor inwoners snel de juiste ondersteuning krijgen.

- Regionaal evalueren we jaarlijks het werkproces van de lokale toegang naar de maatschappelijke opvang en de uitstroom in een leersessie. Zo krijgen we aandachts- en verbeterpunten in beeld.
- Regionaal monitoren we jaarlijks de huisuitzettingen in een leersessie en halen verbeterpunten op.
- Gemeenten brengen periodiek in kaart: aantal uitstromingen uit verblijfsinstellingen, inclusief de bijbehorende ondersteuningsbehoefte en de spreiding van deze uitstroom.
- Gemeenten zorgen voor een diversiteit aan woonoplossingen, inclusief ondersteuning voor inwoners die vertrekken uit een verblijfsinstelling.
- Gemeenten maken in alle punten actief gebruik van de inzet van ervaringsdeskundigheid.

Actielijn 5: Ervaringskennis: deze wordt ingezet in de hele beleidscyclus, op lokaal en nationaal niveau.

We maken gebruik van ervaringskennis op alle actielijnen en zetten daarnaast in op herstelondersteuning. Zelfregie is daarbij het uitgangspunt.

Herstelondersteuning heeft als doel de ander te helpen zoveel mogelijk zichzelf te helpen en zelf te beslissen welke steun hierbij past. Dit sluit aan bij de eigen regie, het verhaal en de ervaringskennis van de inwoner. Mensen die te maken hebben met dak- en thuisloosheid, worden aangemoedigd eigen ervaringskennis en overlevingsstrategieën verder te ontwikkelen.

Herstel is een zoektocht naar hoop, zin- en nieuwe betekenisgeving, waarbij het niet gaat om het verdwijnen van kwetsbaarheden, maar het hiermee leren omgaan. Herstelondersteuning legt actieve verbindingen met de maatschappij, draagt bij aan het doorbreken van stigma en het creëren van ruimte voor 'anders zijn'. De inzet van ervaringsdeskundigheid wordt hierin erkend en gezien als onmisbaar voor een op maat herstelondersteunende aanpak.

Ervaringsdeskundigen hebben het vermogen ontwikkeld om:

- Op grond van eigen en collectieve ervaringskennis ruimte te maken voor het verkennen, ontwikkelen en benutten van ervaringskennis.
- Eigen ervaringen met ontwrichting en herstel zo in te zetten om voor anderen ruimte te maken voor hun herstel- en ontwikkelingsproces
- Eigen ervaringen met stigmatisering en empowerment in te zetten om een toegankelijke, mens- en (herstel)ondersteunende omgeving te bevorderen.

Vanuit de herstelvisie en het perspectief van ervaringsdeskundigen wordt herstel en zelfregie gezien als een proces van binnenuit, van mensen zelf, waarbij je als buitenstaander enkel ruimte en mogelijkheden kunt scheppen om dit proces mee te faciliteren, o.a. door present te zijn, eigen kracht en eigenwaarde van de ander te ontdekken, aan te boren en verder te ontwikkelen en toe te passen.

Wat gaan we er voor doen?

- Gemeenten maken samen met ervaringsdeskundigen en vrijwilligers een regionaal plan voor de inzet van ervaringsdeskundigheid bij dak- en thuisloosheid onder leiding van Markieza.
- Gemeenten faciliteren laagdrempelige inloop en ontmoetingspunten,

ter preventie en nazorg voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Binnen deze zelfregiecentra werken vrijwilligers en ervaringsdeskundigen actief samen met zorg- en welzijnspartners.

Actielijn 6: Speciale aandacht voor bijzondere doelgroepen

Daar waar voor bijzondere aandachtgroepen deze generieke aanpak ontoereikend is, wordt extra inzet gepleegd, zodat extra kwetsbare inwoners adequaat worden geholpen.

Op basis van signalen uit de praktijk zien wij de volgende drie aandachtsgroepen binnen onze regio:

1. *Jongeren* (n.a.v. Ethos-telling, aanvragen urgentieplus en landelijke signalen over toenemende dakloosheid onder jongeren) Jongeren zijn relatief oververtegenwoordigd in de groep dakloze mensen. Zeker gezien de levensfase waarin zij zich bevinden, is het belangrijk om specifiek aandacht te hebben voor de behoeften van deze groep. Juist bij jongvolwassenen, die aan het begin van hun leven staan, bestaat er nog een grote kans dat zij zich zullen ontwikkelen. Zaken waar met betrekking tot deze aandachtsgroep rekening mee gehouden kan worden, zijn:
 - De overgang van 18- naar 18+.
 - Het goed regelen van de uitstroom uit jeugdzorg.
 - De rol van het onderwijs is van fundamenteel belang bij het vroeg signaleren van problemen en voorkomen van uitval, maar ook in de weg terug naar school na een periode van dak- of thuisloosheid.
2. *Arbeidsmigranten/Dakloze EU-burgers* (n.a.v. cijfers politie en meldingen). In september 2022 is landelijk het 'Plan van aanpak kwetsbare dakloze EU-burgers' gepresenteerd. Met name omdat tijdens de co-

ronapandemie in een aantal gemeenten een toename is geconstateerd van de groep dakloze EU-burgers. Het plan van aanpak geeft extra handvatten aan gemeenten en betrokken instanties om de specifieke situatie van dakloosheid bij de doelgroep kwetsbare EU-burgers beter te signaleren, te voorkomen en op te lossen. In het plan wordt voorgesteld om de groep te differentiëren in een drietal subgroepen met een eigen maatwerk aanpak:

- Kwetsbare dakloze EU-burgers die minder dan een halfjaar geleden een vorm van betaalde arbeid verrichtten in Nederland.
 - Kwetsbare dakloze EU-burgers die langer dan een half jaar geleden een vorm van betaalde arbeid verrichtten in Nederland.
 - Kwetsbare dakloze EU-burgers zonder recent arbeidsverleden met multi-problematiek.
 - Hier is onder andere voor gekozen omdat de verblijfsduur bepalend is voor de rechten die mensen hebben opgebouwd onder de Wmo of de Participatiewet.
3. *Ex-gedetineerden* (n.a.v. gesprekken met de PI's en DJI i.h.k.v. het ETHOS-Light telonderzoek en de verbreding van het urgentieplus proces) Voor ex-gedetineerden is het vaak moeilijker om aan een sociale huurwoning te komen. Daarnaast blijkt bij veel gemeenten het nazorg detentie beleid en bijbehorende processen en randvoorwaarden nog onvoldoende te zijn ingeregeld. Ook beschikken veel gemeenten nog niet over een nazorg detentie functionaris.

Wat gaan we er voor doen?

- Gemeenten onderzoeken of er voor specifiek voor jongeren aanvullende voorzieningen nodig zijn (opvang, ondersteuning, woonvoorzieningen).
- Gemeenten organiseren een specifieke aanpak voor jongeren 16-27 jaar.
- Gemeenten voorkomen dakloosheid bij jongeren door inzet van de verlengde jeugdwet.
- Gemeenten organiseren financiële educatie voor jongeren.
- Gemeenten hebben een aanpak voor de nazorg van ex-gedetineerden.
- Gemeente hebben passende begeleiding voor de LHBTIQ+ doelgroep.
- Regionaal subsidiëren we Stichting Barka voor het verminderen van de druk op de maatschappelijke opvang en begeleiding met als doel internationale werknemers naar werk met onderdak te begeleiden of naar land van herkomst, om achteruitgang te voorkomen en/of overlast te verminderen.
- Regionaal (regio Noordoost Brabant) is de pilot Brabants Migratie Informatie Punt (hierna BMIP) gestart om de informatievoorziening voor internationale werknemers te verbeteren. Dit is een samenwerking van het Rijk, de provincie Noord-Brabant, de vijf Brabantse arbeidsmarktregio's (West-Brabant, Noordoost-Brabant, Midden-Brabant, Zuidoost-Brabant en Helmond- De Peel) en een aantal grote werkgevers, vakbonden en brancheorganisaties. Het is de bedoeling dat arbeidsmigranten bij de fysieke informatiepunten informatie kunnen krijgen over het wonen, werken en leven in Nederland en in de verschillende regio's.
- Gemeenten handhaven op overbewoning bij huisvesting van internationale werknemers.

6. Financiën

Voor de regionale aanpak dak- en thuisloosheid zijn 2 financieringstromen. Een zijn de incidentele middelen om de acties uit dit plan van aanpak te realiseren. En twee de de structurele middelen om de structurele zorg en preventie activiteiten voor dak- en thuislozen te organiseren.

De onderstaande verdeling van de incidentele middelen dak- en thuisloosheid voor de periode van 2024-2028 betreft een grove verdeling. Deze is gebaseerd op de verhoudingen zoals die worden gehanteerd door het Rijk. Met lokale en regionale partners worden de verschillende actielijnen verder uitgewerkt en geprioriteerd. Naar aanleiding daarvan wordt de inzet van de middelen dak- en thuisloosheid eind dit jaar verder gespecificeerd.

De structurele middelen vanaf 2024 zijn in de meicirculaire 2024 bekend gemaakt en bedragen 454.753,-. Deze gaan we inzetten voor het realiseren van de structurele zorg voor dak- en thuislozen en de preventieactiviteiten. Hiervoor maken we jaarlijks een aparte begroting in een gezamenlijke begroting met Maatschappelijke Opvang.

Opbrengsten		Uitgaven	
Beginstand beschikbare middelen 2024	€1.225.000	Verwachte uitgaven 2024-2028	1.225.000,-
		• Actielijn 1: Bestaanszekerheid	€ 59.000,-
		• Actielijn 2: Preventie	€ 60.000,-
		• Actielijn 3: Wonen Eerst	€ 735.000,-
		• Actielijn 4: Integraal werken	€ 58.000,-
		• Actielijn 5: Ervaringskennis	€ 29.000,-
		• Actielijn 6: Aandachtsgroepen	€ 39.000,-
		• Overhead	€ 245.000,-
Structurele middelen vanaf 2024	€ 454.753		

